

Společenský a právní vývoj v České republice po listopadu 1989 ponechal družstevnictví na okraji zájmu.

Družstevní forma podnikání či činnosti byla považována za pozůstatek minulého režimu, především proto, že do roku 1989 to byla kromě státního a „okleštěného“ soukromého vlastnictví jediná státem připuštěná významnější forma vlastnictví. Společností bylo družstevnictví vnímáno především jako družstevnictví zemědělské, v oblasti bytového hospodářství nebyly rozdíly mezi „státními“ byty a byty družstevními veřejnosti takřka nijak pociťovány. Státní direktiva připustila bytové družstevnictví především pro možnost získání ekonomické a pracovní spoluúčasti členů na výstavbě a i na dalším provozu bytových domů, přesto se v družstvech plně projevil státní dirigismus, který především ovlivňoval volby orgánů družstev a který zapojil bytová družstva do státních plánů (stabilizační družstevní výstavba).

Po změně společenských poměrů se tak i na bytová družstva hledělo jako na reliktní formy, které je nutné buď rušit nebo výrazně transformovat. Dosavadní právní úprava, tedy samostatné družstevní zákony, byla zrušena k 1. 12. 1991, kdy nabyl účinnosti nový obchodní zákoník (zá-

1.1.92 /

kon č. 513/1991 Sb.) a jeho derogační ustanovení v § 772 zrušilo mj. i dosavadní družstevní zákony¹.

Nový obchodní zákoník pak upravil postavení družstev velmi stručně a co je podstatné, takřka bez odlišení jednotlivých typů družstev a bez reakce na jejich rozdílný charakter a cíle činnosti či podnikání. Družstva mající podnikatelský charakter byla výslovně postavena na roveň družstvům zajišťujícím sociální či bytové potřeby členů² a původní charakter družstev, tedy zajišťovat potřeby svých členů na základě svépomoci a mezičlenské solidarity byl naprosto opomenut. Uvedená úprava byla nekoncepční, poplatná své době a vyžadovala hluboké zamyšlení nad dalším právním rámcem družstevnictví.

Dosavadní politický vývoj však i po takřka dvaceti letech od změny společenských poměrů bytovému družstevnictví nepřeje. Politické reprezentace, neschopny koncepčně řešit základní nutné transformace (důchodový systém, systém zdravotního pojištění, nevyhovující volební systém), ponechal bytové družstevnictví na okraji zájmu. Je pravdou, že do oblasti bytového družstevnictví dopadá např. zákon č. 72/1994 Sb. o vlastnictví bytů, avšak nejedná se o řešení koncepční.

Zásadně problematická se však jeví právní úprava bytových družstev v obchodním zákoníku.